

Las interaccions entre aprendissatge de la lenga e aprendissatge disciplinari en mairala

Dins las escòlas Calandretas, la lenga es presenta pertot e cada jorn. Tre la mairala los escolans son banhats dins l'occitan. L'immersion totala ajuda fòrça per l'aprendissatge d'una lenga qu'es pas la lenga mairala, çaquela d'autres causas son mesas en plaça per poder l'aprene sens s'en rendre compte. La logica de Calandreta es de parlar la lenga e de l'utilizar de longa sens passar per de corses purament teorics. L'Occitan ven la lenga de l'escòla, de la vida de la classa, e dels escambis de cada jorns. Lo regent de mairala a la Calandreta es sovent lo sol a portar la lenga perquè las ajudas mairalas an pas totjorn de formacions per l'aprene doncas dèu parlar fòrça e de longa. Coma disiá Joan Petit : « es una sollicitacion leugièra mas permanenta ». Per aquò far, en mairala, los regents se servisson de mantuna aisinias : los rituals, las comptinas, los contes, las cançons...

A través aquel expausat anam ensajar de veire quin es lo ròtle del regent per ligar l'aprendissatge de la lenga occitana e los aprendissatges disciplinaris. Puèi, farèm un punt suls benefaches de las institucions e dels rituals. Tractarem dels diferents supòrts coma los alboms e las comptinas e per acabar vos presentarem lo termomètre linguistic.

I. Lo ròtle del regent per ligar los dos aprendissatges.

Lo ròtle del regent es primordial. Gajo tracta de sas fonccions :

- « [lo regent es] vector e negociator de sabers lingüistics e disciplinaris ;
- desenclavador d'avaloracions : acompanha e mestreja las produccions verbalas ;
- estimulador de la paraula : la verbalizacion ocupa una plaça centrala ».

Deu motivar los dròlles a anar cap a l'occitan, lor balhar l'enveja e lo plaser de comunicar e d'aprene dins aquela lenga, çò qu'es essencial per anar cap als sabers disciplinaris. La lenga occitana se deu emplegar dins totas las activitats, dins lo quotidian de la vida de classa.

La dintrada dins la lenga se fa tre lo primièr jorn de classa. S'emplega sonque la lenga occitana per lor permetre de desvolopar d'estrategias de comunicacions. Comença amb de comptinas simples, perque son d'activitats agradivas e ludicas pels dròlles. Lo secret essent de lor aprene a parlar occitan en lor parlant occitan. Per çò far, lo regent deu aver una prononciacion clara per facilitar l'ausida dels mots e cal tanben aver una lenga fluenta e de bona qualitat. Mas abans de parlar, los dròlles devon ja comprene çò que se ditz. Existisson mai d'un biais de se far comprene pels dròlles

sens aver recors a una traduccion en francés. Lo regent pòt passar per de gèstes, d'imatges, las explicacions dels tèrmes en occitan... L'associacion dels gèstes als mots emplegats facilita tanben lor memorizacion coma es lo cas pels jòcs de dets.

De mai, deu concebre de situacions lengatgièras propícias als escambis e que sián sorsas d'aprendissatge. Los dròlles son plaçats tre la debuta dins de situacions de comunicacion. S'agís de favorizar lor desir de comunicacion e d'enriquir lor vocabulari. Per aquò far, cal causir d'activitats d'expression e de comunicacion utilas als dròlles. Deu far en sòrta qu'emplegan lo mai possible l'occitan per s'exprimir per aquò deu encoratjar las presas de paraula e ajudar a verbalizar. S'agís de privilegiar la morfosintaxi : val melhor una frasa amb de mots francés qu'un mot occitan sol. Lo Ministèri de l'Educacion Nacionala prepausa d'escambis en classa entre los escolans e lo regent ont los dròlles aprenon a questionar, memorizar, tornar formular. Es en partida gràcias a las interaccions entre los mainatges e lo regent mas tanben amb los escolans mai grands que l'aqueisment de la lenga se fa. D'efièch, las interaccions dins la classa son de situacions d'aprendissatge. Los escambis se pòdon far a l'entorn d'un albom, de rituals...

Los dròlles devon participar a d'escambis collectius en escotant los autres e en esperant lor torn de paraula. En trabalhar suls alboms, los dròlles son menats a s'exprimir e d'aqueste fach que siá amb d'activitats a l'entorn de la lenga o sus las disciplinas, pauc a pauc los dròlles se van apropiariar la lenga occitana. Aquesisson de mots novèls, estructuran e memorizan lo lexic e trabalhan sus la sintaxi. Qualques còps se pòdon enganar, aquò es pas grèu. Lo regent deu recebre l'error d'un biais positiu e lor explicar çò que va pas. Es mercé a sas errors que lo dròlle va afortir son aprendissatge de la lenga ditz Dalgalian (2009) mas aquò val tanben per totas las disciplinas. Las errors son "corregidas" o voldriá mai dire represas pel regent. Es son dever de far las correccions de lenga necessàrias per evitar las errors a repeticion.

Lo regent a dos tipes d'objectius disciplinaris :

- far aquesir als dròlles los sabers esperats dins cada disciplina ;
- far aquesir lo vocabulari especific a la disciplina.

La primièra causa es d'anticipar las nocions e lo vocabulari a far encapar als dròlles. Per dintrar amb profièch dins los aprendissatges, los dròlles devon abans tot comprene las consignas e los objectius que lor balha lo regent. Se deu totjorn assegurar que son compresas abans de començar l'activitat. Devon èsser cortetas per permetre lor compreson e d'aqueste fach, çò que cal far. S'agís doncas de far de passacions de consignas eficaças. La regularitat del vocabulari e de las estructuras favoriza la memorizacion de la lenga. Cal çà que là variar las formulacions del discors per que los dròlles s'acostuman a diferents biais de dire. D'un biais general las activitats devon èsser

variadas mas tanben adaptadas a cada dròlle, en los plaçant dins l'accion dintran mai aisidament dins la lenga.

Per acabar, es a fòrça de repeticions que los dròlles emmagazinan los elements estudiats e per afortir los aquesiments lexicals cal repetir los meteisses mots, es essencial de tornar dire, de tornar explicar. E mai lo regent se deu d'ajudar la compreson dels dròlles, al fial del temps, cal que los gèstes se fagan de mens en mens nombroses per permetre a l'oralizacion de prene plaça. Far escotar una formulacion corrècta e o tornar far dire ; far repetir a l'ensemble de la classa los mots importants e novèls e los tornar far emplegar ; far repetir las consignas ; tot aquò es lo trabalh del regent. Un trabalh que se fa dins l'interaccion constanta : las interaccions ricas en quantitat lo son egalament en qualitat.

II. Las institucions: un temps e una situacion especifica.

Per encapar las estructuras, las activitats devon èsser repetidas d'ont lo fait que los rituals meses en plaça lo matin son importants pels mainatges. Es amb aqueles rituals que van poder pauc a cha pauc aquesir de costumats e de vocabulari. Per exemple, un regent que cada matin compta a votz nauta los escolans es una ajuda granda per que los mainatges pòscan enregistrar las chifras e tanben los tornar dire. Pauc a cha pauc seràn los escolans que comptaràn en Occitan. La disposicion espaciala es fòrça importanta. Se fan en general al canton en grop classa a l'entorn dels supòrts que son a posita. De part lor regularitat, los dròlles son d'un biais general voluntaris per prene la paraula perque son rassegurats. Pòdon ensajar sens prene de riscas perque o pòdon tornar far. Son a l'encòp dins una situacion d'escota e d'interaccion amb los autres. Los rituals permeton de practicar la lenga, de s'entrainar. A fòrça de repeticion los mots e las estructuras son memorizats. Los dròlles son en mesura de se corregir entre eles. I a tanben una progression. Aquò permet de trabalhar d'estructuras novèlas e mai ricas aital coma un vocabulari mai complèx. Coma aquò pichon a pichon lo repertòri lexical dels dròlles se farà mai bèl.

Los rituals son doncas repetitius e permeton de bastir de sabers e de sabers-far dins mai d'un domeni. Son d'activitats variadas coma :

- « la crida » que permet un apròchi dels nombres. Cada matin los dròlles se comptan, devon emplegar las comptinas numericas orales ;
- « la data » ont devon dire lo jorn de la setmana e lo mes. Son doncas familiarizats amb los jorns de la setmana e son confrontats a l'escrit perque es per l'escritura del mot qu'aquel darnièr es

reconegut dels dròlles. Mercé a las nocions de temps que son tanben presentas, los dròlles son en mesura de se situar dins lo temps. « Quin jorn sèm uèi ? » « deman quin jorn serem ? » « i aurà escòla o pas escòla ? ». Se trabalha la comptina numerica e d'estructuras especificas : « Sèm lo... » e negativas.

-« la meteo » que permet de trabalhar son lexic e a l'encòp la construccion de las frasas negativas « fa solelh o fa pas solelh ? ». Los mots pòdon èsser acompanyats d'imatges per facilitar la compreneson e doncas permetre una memorizacion d'aquel mot.

En Calandreta los luòcs de paraulas prenon una plaça importanta. Son d'espacis que menon a d'escambis liures dins la lenga : lo “qué de nòu ?” e lo conselh per exemple. E mai se los enfants se van exprimir en francés, las questions pausadas pel regent seràn en occitan. La ritualizacion d'unas questions es importanta, va permetre als enfants d'aver un repèri e d'integrar mai aisidament las questions. Amb l'integracion d'aquelas, seràn mai d'aise de pausar, eles, las questions als autres. Es aquí, pendent lo « qué de nòu ? » que lo regent far un grand trabalh de reformulacion, per exemple se un enfant pren la paraula e que ditz « Je suis allé au marché avec maman » lo regent tornarà dire la frasa en occitan seguit d'una question « A ! siás anat al mercat amb mamà, e èra plan lo mercat? ». Aquel trabalh de reformulacion va permetre l'integracion de vocabulari novèl pels mainatges. Un vocabulari que va dintrar pauc a pauc dins sas costumias lengatgièras. L'element desencadenaire del lengatge passa tanben pel dessenh contat. Los escolans fargan un dessenh e venon puèi, lo contar al regent que va marcar çò dit. A l'entorn del dessenh los mainatges parlan, e mai se çò dit es pas çò dessenh, es important.

III. Los diferents supòrts.

Coma lo ditz Hagège, en mairala i a pas de consciéncia metalingüistica. Es per aquò que i a pas d'aprendissatge de la lenga. Ronjat aparenta l'aqüesiment de la lenga a un jòc, es ludic. Cossí far per que los dròlles dintren dins la lenga occitana ?

Dins un primièr temps, l'apropriacion de la lenga se va far en tèrme de descobèrta coma una sòrta d'instrument d'amusament mai qu'una situacion de comunicacion en se. Existisson fòrça supòrts per trabalhar la lenga occitana mas las doas activitats majoras son las comptinas e los alboms, son los primièrs vectors de la dintrada dins la lenga. Cal estimular la memòria dels dròlles e per aquò cal ajudar a lor compreneson, emplegar sovent lo meteis vocabulari e las meteissas estructuras.

L'albom es un escrit oralizat al servici de l'aprendissatge de la lenga mas tanben de la dintrada dins la lectura. La dintrada dins l'escrit, ela, se fa amb las dictadas a l'adult. Aquò permet de gardar una traça dels racontes produches en classa. L'avantatge dels alboms es que lo vocabulari es introduch dins l'istòria, se definís dins lo contèxte mas tanben mercé a las ilustracions. Los tèmas trabalhats son familiars als dròlles, son de tèmas que lor agradan, a un costat afectiu per eles. Coma lo ditz Sèrgi Carles :

«Los racontes que s'apièjan suls alboms (...) constituïsson pels mainatges tot un viscut emocional, lingüistic e cultural en occitan ». De mai, *« la varietat de situacions e d'activitats que permet l'albom ne fan un instrument mannat per arribar a mestrear una lenga segonda coma l'occitan ».*

La multitud de tèmas permet de balhar un vocabulari ample per formar de futurs bilingües que pòscan parlar aisidament occitan. Plan segur, s'agís de començar amb d'alboms formats de mots simples e corrents per facilitar la compreneson dels dròlles. De mai, cal profiter de l'existéncia de la literatura de joïnessa en occitan. L'utilizacion d'albom en classa es importanta per desvolopar lo lexic del real e lo de l'imaginari. En mairala la lenga es pas l'objècte d'estudi, mas pòt l'èsser quand s'agís d'un trabalh sus un albom. La tòca principala essent de menar los dròlles a s'exprimir en occitan. Per un primièr apròchi podèm far parlar los dròlles a partir de la cobèrta. Pòdon far d'ipotèsis a partir de l'illustracion de la cobèrta que, per la seguida, poiràn validar o invalidar. Aquò lor permet de desvolopar lor imaginacion. Los alboms devon pas èsser trabalhats d'un còp mas pichon a pichon.

De mai, amb los alboms e la narracion i a tanben un trabalh qu'es permés mercé a las ilustracions de l'istòria. Los escolans aprenon a las observar, a escotar. Fan la relacion entre lo mot e l'imatge e aquò lor permet de far sens. Per verificar lor compreneson cal pausar de questions, aquò permet de veire si lo vocabulari es encapat. Lor podèm far contar l'istòria que venon d'ausir e aital permetre una oralizacion e una practica de la lenga. A partir d'una dictada a l'adult lor podèm far imaginar la seguida çò que permet de tornar emplegar lo vocabulari ja vist. S'agís de los incitar a participar, cal pas que la lenga siá un fren per eles. D'aqueste fait, quand es necessari reviram lors mots e los fasèm repetir a l'ensemble de la classa. Es important de far de redondàncias per bastir las significacions. Los contes e la istòrias son importantas pel desvolopament de l'imaginari del mainatge mas tanben pel vocabulari. En mairala, lo Kamishibaï demòra una aisina fòrça sollicitada, la forma que prepausa lo Kamishibaï es interessanta e agrada fòrça als enfants.

En çò que concernís las comptinas, son cortetas e rimadas. Son d'activitats infantinas agradivas pels dròlles, de mai son ludicas e permeton de pausar una basa lexicala. Pòdon èsser cantadas, jogadas o mimadas, de fach son sovent associadas als jòcs de dets, a las rondas. Coma

l'avèm ja dit l'associacion dels gèstes als mots ajuda a l'aqueisiment del vocabulari e nos en podèm servir a nòstre agrat. Mercé a las comptinas que son emplegadas tre los primièrs moments de descobèrta de l'occitan, los dròlles son familiarizats amb la prononciacion occitana qu'es diferenta de la del francés, s'impregnan de la sonoritat de la lenga. Favorizan la motivacion dels dròlles perque tròban de plaser a dire la lenga e a jogar amb ela. Los dròlles s'aproprian las paraulas e par aquel biais lo vocabulari occitan. D'aqueste fait, las competéncias lengatgièras e de memorizacion i son desvolopadas e la produccion orala es facilitada mercé a las repeticions.

IV. Lo termomètre linguistic.

CF DOC

En conclusion, la mairala es lo cicle ont las potencialitats dels dròlles son favorablas als aprendissatges. Se fan d'un biais ludic mercé a d'activitats viscudas coma de jòcs. Pels dròlles lo mai important es pas la lenga mas las activitats que fan. L'accion es lo mèstre mot de l'escòla mairala. Las competéncias lengatgièras se desvolopan mercé a totas las activitats mesas en plaça pel regent. Amb un emplec quotidian e repetitiu de las meteissas activitats los dròlles aprenon e progressan. Fin finala, los dròlles devon èsser en permanéncia sollicitats per s'exprimir en occitan. Sabèm que per èsser apresada una lenga deu èsser practicada e totas las activitats an besonh d'èsser verbalizadas. La motivacion, l'accion e la repeticion son las claus de las capitadas dels dròlles.